

NOAH – for dyrs rettigheter
Dronningens gate 13
0152 OSLO

Trondheim, 21.09.2021

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/5095

Saksbehandler:
Anders Braa

Avgjørelse i klagesak - Klage på vedtak om tillatelse til skadefelling av jerv i deler av Oppdal kommune 19. august 2021

Miljødirektoratet gir ikke NOAH medhold i klage på Statsforvalteren i Trøndelag sitt vedtak om skadefelling av 1 jerv i deler av Oppdal kommune av 19. august 2021, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18.

Statsforvalteren i Trøndelag mottok 16. august 2021 søknad fra Oppdal kommune om tillatelse til skadefelling av 3 jerver i Åmotsdalen på bakgrunn av tap av lam til jerv. Statsforvalteren gav tillatelse til skadefelling av 1 jerv 19. august. NOAH – For dyrs rettigheter påklaget vedtaket 30. august.

Statsforvalteren gav ikke klager medhold og oversendte klagesaken til Miljødirektoratet til endelig avgjørelse 7. september 2021.

Klagen

Klager er bekymret for at det i det hele tatt tillates skadefelling av jerv, fordi det er en art som er sterkt truet på Norsk rødliste. Norge har også et spesielt ansvar for jerv i europeisk målestokk. Viktige økologiske områder for jerv bør omfattes av jervesonene.

Føre-var-prinsippet bør legges til grunn i denne saken. Konsekvenser av felling på kort og lang sikt er ikke kjent.

Skadeomfanget er begrenset. Kun 6 lam er dokumentert drept av jerv i år, og 2 skader i fjor. Det er ikke etter klagers oppfatning en alvorlig skade. Det er heller ikke en akutt skadesituasjon i dette tilfellet.

Det er påvist en jervetispe med årsunger i det aktuelle området. Hensynet til ynglefredningsprinsippet tilsier også at det ikke bør iverksettes felling i dette tilfellet. Jervevalper blir vanligvis ikke selvstendige før etter 8 måneder etter fødsel, dvs. etter september måned.

Uttak kan bare gjennomføres hvis det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger. Klager mener at Statsforvalteren ikke har vurdert alle muligheter for slike løsninger, og peker på rovviltavvisende gjerder, vokterhund, skremming, beiting på gårdsnært areal eller flytting av sau. Felling vil ikke være en varig løsning for å sikre beitedyra. Etter klagers mening bør tidlig sanking være et aktuelt tiltak i denne saken.

Vi viser til klagen i sin helhet.

Statsforvalterens behandling av klagen

Det er viktig å sikre tilstrekkelig genflyt mellom leveområdene for jerv, ikke minst for den sørvestlige delbestanden. Det er derfor en høy terskel for uttak innenfor forvaltningsområdet. Jervebestanden ligger over det nasjonale målet for region 6.

For jerv er det en relativt god kunnskap om bestand, og føre-var-prinsippet har derfor mindre relevans.

Statsforvalteren gir ikke tillatelse til skadefelling med mindre det foreligger ferske skader. I dette tilfellet ble det ved en inkurie tatt inn en setning i vedtaket som kunne tyde på det motsatte. Den riktige vurderingen var at skadesituasjonen ved vedtakstidspunktet ble vurdert som akutt pågående. I dette tilfellet var det påvist tap av 6 lam til jerv. Statsforvalteren har en lav terskel for å gi skadefelling utenfor jerveprioriterte områder.

Statsforvalteren mener at de alternative tiltakene som er foreslått av klager enten vil ha en kortvarig eller småskala effekt, eller at de er uaktuelle som virkemidler i en akutt pågående skadesituasjon. Forvaltningsplanen legger opp til at tilbud om tilskudd til tidlig nedsanking i hovedsak skal tilbys innenfor forvaltningsområdene for jerv og bjørn.

Vi viser til Statsforvalteren sin oversendelse i sin helhet.

Lovgrunnlag

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) utgjør den juridiske rammen for direktoratets vedtak.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) sier:

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål å ta vare på artene og deres genetiske mangfold på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 blir fraveket, men tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 blir nådd på annen måte eller i annet tempo enn om en bare tar hensyn til

naturmangfoldet, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom de regionale forvaltningsplanene for rovvilt.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal en legge til grunn prinsippene i §§ 8 til 12 som retningslinjer ved utøvelse av offentlig styresmakt. Naturmangfoldloven §§ 8 er omtalt senere.

Vi viser til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 9, jf. §§ 1 og 3, der det framgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

*Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)
b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)*

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 18, 3. ledd (Klageadgang):

Andre vedtak som fattes med hjemmel i denne forskrift kan påklages etter reglene i forvaltningsloven

Rovviltforskriften § 9 første ledd (Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling):

Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltneemnden, jf. forskriften § 8, eller Miljødirektoratet, jf. § 13. Fylkesmannen kan delegere sin myndighet til iverksetting av slik felling til kommunen i særskilte tilfeller.

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen

tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) områdets betydning som beitemark*
- b) skadenes omfang og utvikling*
- c) potensialet for fremtidige skader*
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak*

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, samt metoder for felling. Det kan også gis bestemmelser om dekning av påløpte utgifter i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 6 er det fastsatt et mål på 10 årlige ynglinger av jerv. Vi viser for øvrig til rovviltforliket i Stortinget i 2011, Representantforslag 163 S (2010 – 2011), om fortolking av gjeldende regelverk.

Bestandssituasjon for jerv og overvåking

Rovdata rapporterte at det i 2020 var 63 ynglinger av jerv i landet, av disse ble 9 tatt ut av Statens naturoppsyn. I rovviltregion 6, Trøndelag og Møre og Romsdal fylker, ble antall ynglinger fastsatt til 17, hvorav 3 ble tatt ut av Statens naturoppsyn i 2020.

I år er det så langt påvist 17 ynglinger av jerv i region 6. Av disse er 2 ynglinger tatt ut i Trøndelag, og 1 yngling i Møre og Romsdal er trolig tatt ut av hannjerv. Endelig rapport om status for ynglinger i 2021 leveres av Rovdata i oktober. Til sammen er 31 jerver registrert som døde i region 6 siden oppstart av lisensfelling 10. september 2020 og før ny fellingsperiode.

Miljødirektoratet anser kunnskapen om jervebestanden som god, jf. krav om kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8. Det betyr samtidig at føre-var-prinsippet blir mindre vektlagt, jf. naturmangfoldloven § 9.

Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

Statsforvalteren i Trøndelag erstattet 648 sau og lam som tapt til jerv i Oppdal kommune i 2020. Statens naturoppsyn påviste i alt 7 sau og lam som tapt til jerv i Oppdal i 2020. Så langt i år (pr 21. september) er det påvist 19 tilfeller av tapte sau og lam til jerv i Oppdal kommune.

Miljødirektoratet sine vurderinger

Miljødirektoratet viser til at det skal være en tydelig forskjell i forvaltningsutøvelsen mellom beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder. Det betyr at det forutsetter en høyere terskel for å iverksette skadefelling innenfor forvaltningsområder for jerv enn i beiteprioriterte områder. Skadeområdet er i dette tilfellet innenfor beiteprioritert sone.

Jervebestanden er over det nasjonale målet for bestanden i landet og i region 6.

I kommentarene til rovviltforskriften § 9 står det at *Tilfeller hvor det nylig har skjedd angrep som også ligger an til å fortsette, og som samlet sett er å betrakte som vesentlige, ligger i kjernen av bestemmelsens virkeområde*. Det er også hjemmel for felling under andre omstendigheter, som i tilfeller hvor skaden i seg selv ikke er omfattende, men der tidligere skade eller andre vurderinger tyder på at det kan bli vesentlige skader på et senere tidspunkt.

I 2020 ble det påvist 2 skader på sau/lam innenfor Åmotsdalen, Soløyfjellet og Dindalen sine beitelag. Tapsprosentene for disse tre beitelagene lå mellom 2,1 og 3 for sau og mellom 8,4 og 15,4 for lam i 2020, jf. data fra Organisert beitebruk (NIBIO). Pr 19. august i år var det påvist 6 skader på sau og lam forårsaket av jerv innenfor det aktuelle fellingsområdet, 1 i Dindalen og resten i Åmotsdalen. To av skadene var ferske.

Når det gjelder hensynet til yngletiden vil valpene gradvis bli mer selvstendige fra mora utover i august måned. Etter hvert som dyra går mer adskilt fra hverandre vil det sannsynligvis være enklere å rette inn fellingen mot det skadevoldende individet.

Miljødirektoratet er enig med Statsforvalteren i at det er vanskelig å finne andre alternative forebyggende tiltak enn felling i en pågående skadesituasjon som denne. NOAH sine forslag til tiltak har enten begrenset effekt eller er ikke egnet i en akuttsituasjon. Tidlig sankning er et tiltak som virker, men det er først og fremst et prioritert tiltak innenfor forvaltningsområder for jerv mot slutten av beitesesongen.

Direktoratet mener det samlet sett forelå tilstrekkelig grunnlag for Statsforvalteren til å gi tillatelse til skadefelling av 1 jerv 19. august 2021. Vedtaket er begrunnet ut fra hjemmelen i rovviltforskriften § 9.

Vedtak

Miljødirektoratet gir ikke NOAH medhold i klage på Statsforvalteren i Trøndelag sitt vedtak om skadefelling av 1 jerv i deler av Oppdal kommune av 19. august 2021, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18.

Statsforvalterens vedtak av 19. august 2021 står ved lag.

Avslaget er endelig og kan ikke påklages videre.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Kopi til:

Rovviltnemnda i region 6	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013	0030	OSLO
	Dep		
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007	0030	OSLO
	Dep		
Landbruksdirektoratet	Postboks 1450	0116	OSLO
	Vika		
Oppdal kommune	Inge Krokanns vei	7340	Oppdal
	2		
Statsforvalteren i Trøndelag / Trööndelagen	Postboks 2600	7734	Steinkjer
fylhkenålma			